

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Bakalářská práce

2016

Gustav Ondrejčík

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Gustav Ondrejčík

**Účel a způsob ukládání archivních záběrů
v České televizi**

Bakalářská práce

Praha 2016

Autor práce: **Gustav Ondrejčík**

Vedoucí práce: **Mgr. Robert Záruba**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam

ONDREJČÍK, Gustav. *Účel a způsob ukládání archivních záběrů v České televizi*. Praha, 2016. 43 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Robert Záruba.

Abstrakt

Televize veřejné služby je garantem archivace záběrů a pořadů v České republice. Bakalářská práce osvětluje postup, jakým způsobem k tomuto procesu dochází, zda má Česká televize pro ukládání záběrů jasně danou strategii a jestli je tato strategie efektivní. Zkoumán byl také účel archivace, tedy možnosti využití uloženého materiálu. Technologie jdou velmi rychle kupředu, s čímž se mění i možnosti obrazového záznamu. Práce tedy rovněž studuje, jakými různými způsoby k archivaci v minulosti docházelo a zda už se povedlo staré archiválie převést na nové technologie, aby nedošlo k jejich ztrátě či poškození. Česká televize je velká instituce. Vysílá na pěti programech, vysílání zpřístupňuje také na internetu a do toho spravuje zpravodajský a sportovní web. To znamená, že k archivaci záběrů či pořadů musí současně docházet na více místech. Práce přináší jejich výčet a popisuje, za jakých podmínek k archivaci v současnosti dochází.

Abstract

Czech Television, the public service broadcaster, guarantees archiving of shots and programmes in the Czech Republic. This thesis explains the process of this archiving, whether there is a clear strategy and whether this strategy is effective. The purpose of archiving – the possibilities of using stored programmes, was also examined. Technologies are developing very rapidly. This development brings new methods of video recording. The thesis also deals with various kinds of archiving in the past and whether the old archives were already converted to new technologies to prevent their loss or damage. Czech Television is a large institution. It broadcasts on five channels and provides also internet broadcasting, news and sport web portals. The archiving of shots and programmes must be realized in many places at the same time. The thesis represents their summary and describes the conditions of archiving in the present.

Klíčová slova

Česká televize, archivace, archiv, záběr, pořad

Keywords

Czech Television, archiving, archive, shot, programme

Rozsah práce: 66 632 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 13. 5. 2016

.....
Gustav Ondrejčík

Poděkování

Rád bych poděkoval všem pracovníkům České televize, kteří byli ochotni věnovat mi svůj čas a energii, aby mi pomohli se zpracováním problematiky archivace záběrů. Mé díky patří Haně Vidimské, Ivě Syslové, Romanu Hozákovi, Michalu Kratochvílovi, Hynku Nováčkovi, Pavlu Součkovi a Jánů Zatlkovi. Děkuji také všem, kteří mi poradili při bloudění v nekonečném labyrintu chodeb na Kavčích horách.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Gustav Ondrejčík

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2013/2014

E-mail diplomantky/diplomanta:

gusta.ondrejcik@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Účel a způsob ukládání archivních záběrů v České televizi

Předpokládaný název práce v angličtině:

Purpose and method of storing historical items and shots inside The Czech television

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2015/2016

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Archivace záběrů či pořadů je velmi důležitým prvkem televizního vysílání. Uložené záběry či pořady totiž mohou být v budoucnu použity například jako součást dokumentárního vysílání nebo jako důležitá obrazová složka zpravodajských a publicistických pořadů. Technické vybavení televize prošlo za půl století všemi fázemi od filmu po digitalizaci dat. Práce zohledňuje metody uchovávání historických záběrů i celých pořadů. Hlavním garantem archivace AV v ČR je televize veřejné služby. Má ale Česká televize jednotnou strategii obou operací, tedy způsob zachování starších záběrů a pořadů a archivaci těch současných? A jaká je dostupnost takto uchovaných archiválií? Tato práce by měla odhalit rozdíly mezi jednotlivými způsoby a zohlednit jejich původní záměry. Zároveň by také měla popsat možné propojení a možnosti spolupráce mezi odlišnými způsoby archivace.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Účel archivace - smysl ukládání záběrů či pořadů

3. Historie archivace - jakým vývojem archivace záběrů prošla

4. Současné způsoby archivace - popis různých cest ukládání archivních záběrů

4.1 Archivace v rámci internetového oddělení

4.2 Archivace v rámci technické složky České televize

4.3 Archivace v rámci programových fondů

4.4 Archivace v rámci IT oddělení

5. Závěr - zhodnocení systému uchovávání archivních záběrů, návaznost jednotlivých systémů, jejich spolupráce apod.

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Archiv České televize

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvalitativní výzkum kombinující více rovin popisu

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

CYSAŘOVÁ, Jarmila. *Televize a totalitní moc 1969–1975*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR,

1998.

- Autorka popisuje situaci a vývoj v tehdejší Československé televizi. Zaměřuje se na redakci, způsob vysílání, techniky vysílání i na cenzuru v období rané normalizace.

CYSAŘOVÁ, Jarmila: *Československá televize v období zániku komunistického režimu a vítězství demokratické revoluce (1985–1990)*. Praha, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1999.

- Autorka se zaměřuje na vývoj v Československé televizi ve druhé polovině osmdesátých let, kdy zároveň došlo k zániku totalitního režimu a nástupu demokracie.

Kodex České televize [online]. [cit. 2015-06-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>.

- V kodexu České televize jsou popsány zásady naplňování veřejné služby. Článek 24 se věnuje péči o archivní fond.

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2015-06-03]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2013.pdf>.

- Výroční zpráva informující o personálních podmínkách archivu a o jeho kapacitě. Popisuje také stav zpracování a využívání archiválií v roce 2012.

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2014 [online]. [cit. 2015-06-03]. Česká televize, 2013. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2014.pdf>.

- Výroční zpráva informující o personálních podmínkách archivu a o jeho kapacitě. Popisuje také stav zpracování a využívání archiválií v roce 2013.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let):

Žádné jiné práce na toto téma nebyly dosud publikovány.

Datum / Podpis studenta/ky

5.6.2015

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu: *Bude nutné založit práci na studiu dostupných firemních dokumentů ČT a ještě víc na konfrontaci výpovědí pracovníků zodpovědných za všechny fáze archivace pořadů a jednotlivých záběrů.*

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Robert Záruba

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

4.6.2015

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Obsah

ÚVOD	2
1. ÚČEL ARCHIVACE	3
2. HISTORIE ARCHIVACE	5
2.1 ZÁZNAMOVÉ TECHNOLOGIE	6
3. RŮZNÉ ZPŮSOBY ARCHIVACE V ČT.....	9
3.1 DOSTUPNOST UCHOVANÝCH ARCHIVÁLÍ	10
3.2 ARCHIVACE V RÁMCI PROGRAMOVÝCH FONDŮ	12
3.2.1 Součásti Archivu a programových fondů.....	16
3.3 ARCHIVACE V RÁMCI ZPRAVODAJSTVÍ	17
3.4 ARCHIVACE V RÁMCI SPORTOVNÍ REDAKCE	19
3.5 ARCHIVACE V RÁMCI NOVÝCH MÉDIÍ	22
3.5.1 Web ČT24	25
3.5.2 Web ČT Sport.....	26
ZÁVĚR.....	30
SUMMARY.....	32
POUŽITÁ LITERATURA.....	33
INTERNETOVÉ ZDROJE	33
OSTATNÍ ZDROJE.....	35
SEZNAM PŘÍLOH.....	36
ZDROJE PŘÍLOH.....	43

Úvod

Česká televize vysílá v současnosti na pěti programech, její vysílání je dostupné rovněž na internetu v tzv. iVysílání a kromě toho spravuje v rámci oddělení nových médií také zpravodajské weby ČT24 a ČT sport. To vše znamená obrovské množství obrazového materiálu, které se denně na Kavčích horách zpracuje nebo odvysílá a musí být uloženo k archivaci.

K tomu všemu si s sebou Česká televize nese dědictví z let minulých, a tudíž pracuje na správě a obnově starých archiválií. V archivu se totiž nacházejí záběry už z dob vzniku Československé televize. V depozitáři lze najít jak staré filmové pásy, tak analogové a digitální kazety. Doba jde velmi rychle kupředu a možnosti obrazového záznamu se mění, s tím se pochopitelně musí účinně měnit také strategie, jak tento materiál uchovávat.

Ve své bakalářské práci jsem tedy mapoval, jak docházelo a dochází k archivaci záběrů a pořadů v České televizi a jakými cestami lze tohoto procesu dosáhnout. Součástí problematiky je dostupnost uložených archiválií v komplexu Kavčích hor. Uložené záběry a pořady totiž mohou být v budoucnu součástí dokumentárního vysílání nebo jsou využity jako důležitá obrazová složka zpravodajských a publicistických pořadů.

K získání informací byly využity především výpovědi pracovníků zodpovědných za různé fáze archivace. Práce je tedy založena na autentických svědectvích lidí, kteří přicházejí do kontaktu s audiovizuálním materiálem určeným k archivaci a mohou podrobně popsat, jak samotný postup probíhá.

V bakalářské práci došlo oproti původní tezi ke změně ve struktuře. Pod dojmem nově nabytých poznatků bylo třeba pozměnit strukturu tak, aby lépe vystihovala odlišnost způsobů archivace v České televizi. Ukládání záběrů a pořadů probíhá různými způsoby na několika pracovištích a tyto jednotlivé postupy mají svá specifika.

Práce by měla osvětlit průběh velmi složitého a náročného procesu, který je nezbytný pro plnohodnotné fungování veřejnoprávního audiovizuálního média.

1. Účel archivace

Česká televize je jakožto veřejnoprávní médium hlavním garantem archivace audiovizuálního materiálu v České republice. K této službě se rovněž zavázala v Kodexu České televize. Péči o archivní fond je věnován článek 24:

„ČT archivuje odvysílané pořady i výchozí audiovizuální a písemné záznamy a řídí se při tom zákonem o archivnictví a dalšími právními předpisy. Česká televize archivuje odvysílané pořady nad rámec zákonné povinnosti, nebrání-li tomu právní předpis nebo uzavřená smlouva. Česká televize je zavázána všestranně pečovat o doposud shromážděný archivní fond, zejména zde uložené materiály chránit před ztrátou, poškozením nebo zneužitím a systematicky tyto materiály třídit. Je-li to bez újmy na kvalitě archivovaných materiálů možné, Česká televize zajišťuje postupný přepis archivovaných audiovizuálních děl na nové technologie záznamu obrazu a zvuku.“¹

Archivace záběrů a pořadů má více účelů. Audiovizuální materiál z let minulých lze považovat za historické kulturní dědictví a obraz doby, ze které pochází. Archivace a následné třídění záběrů jsou ale také důležité z hlediska současného vysílání. Zejména ve zpravodajství je nezbytné užívat tzv. ilustrační záběry. Bez dostatečného množství podkladů z minulosti se nemůže obejít ani sportovní redakce.

Česká televize se v Kodexu zavázala, že vyhradí ve svém programu místo pro pořad, věnující se jejímu archivnímu bohatství. Jako příklad lze uvést Archiv ČT24. Tato pravidelně vysílaná relace přináší stříhové dokumenty k aktuálním i nadčasovým tématům. Vychází z Československých filmových týdeníků z let 1945–1989 a z archivu zpravodajství České televize.² Další relací s podobnou tematikou je pořad Archiv Z, který se ohlíží za významnými událostmi z historie českého a československého sportu. I v tomto případě jsou stěžejním obsahem pořadu archivní záběry.

Dalším využitím uložených archiválií je možnost zpřístupnit je pro studijní a vědecké účely, a to v takovém případě, jestliže nehrozí poškození nebo znehodnocení zpřístupněného materiálu.³ Česká televize se ovšem v Kodexu výrazně vymezila proti tomu, aby byly archiválie zpřístupňovány ke komerčním účelům.⁴

¹Čl. 24 Péče o archivní fond. *Kodex České televize* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

² iVysílání: Archiv ČT24. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/>

³ Čl. 24 Péče o archivní fond. *Kodex České televize* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

⁴ Čl. 24 Péče o archivní fond. *Kodex České televize* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

Důležitou rolí archivního fondu je postupná obnova archivovaných audiovizuálních děl na nové technologie záznamu obrazu a zvuku.

„Zachraňování starých kazet je práce archivu, ale provádí se na zařízení postprodukce. Při záchraně se dělá čištění do stavu, v jakém byl snímek původně pořízen. To není ryze technický proces, i když ho provádí technik. Na základě svých zkušeností určuje postupy a opravy. Pokud je určitá část pořadu nenávratně poškozena, musí se udělat umělecká restaurace. Ta by se měla dělat za účasti autorů a do těchto děl by se mělo zasahovat co nejméně. Snaha je zachovat kvalitní původní stav. Pak je třeba rozhodnout, co zachovat. K řadě snímků existují materiály z natáčení a také několik výsledných verzí. Archiváři a ekonomové jsou ve sporu. Vytřídění natočených televizních pořadů a zachování jen toho, co je účelné a historicky cenné, je více než celoživotní dílo jednoho člověka.“⁵

Takové procesy bývají nákladné a časově náročné, ale jsou nedílnou součástí práce archivu České televize. Její nynější snahou je soustředit všechny pořady a záběry z kazet či jiných nosičů do digitálního úložiště a detailněji je popisovat v rámci databáze Provys. Archiv se tak průběžně musí vypořádávat s různými druhy nosičů, s jejich rozlišnou dobou životnosti apod. V současnosti se však daří v tomto ohledu činit pokroky a i v rámci zpravodajství a sportovní redakce vznikají nová oddělení, která by se měla v budoucnu více starat o správu uložených záběrů a pořadů.

⁵ VAMBERA, Karel. *Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská*. Str. 198. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. ISBN 978-80-7300-510-8.

2. Historie archivace

Československá televize vznikla v roce 1953 a už od této doby uchovává ve svém archivu materiály, které mohly být v budoucnu použity pro vznik nových pořadů a nebyly tak určeny k likvidaci.

Audiovizuální obsah a spisové materiály jsou v České televizi ukládány už od okamžiku oddělení od Československého rozhlasu, ačkoliv samostatné oddělení, které by mělo na starosti výhradně archivaci záběrů a pořadů, hned na začátku neexistovalo.

Vzniklo až v průběhu první poloviny 60. let. V roce 1962 byl náměstkovi pro ekonomiku a správu podřízen odbor „archivy a dokumentace“, jehož součástí byl filmový a obrazový archiv, archiv programových textů, zvukový archiv, vnitropodnikový archiv, studijní knihovna a dokumentace.

Jako samostatné oddělení vznikl archiv v roce 1965 a do nově vytvořeného odboru patřily také některé programové fondy (tj. například scénáře, noty, fotografie, scénografické materiály apod.). V roce 1968 byl tento společný odbor Archivu a programových fondů (APF) znovu rozdělen na dvě samostatné složky (ústřední archiv a programové fondy), nicméně o tři roky později došlo k jeho opětovnému sloučení do jednoho útvaru.

Na počátku 70. let sestával APF z oddělení filmotéky, fonotéky, později videotéky, informačního střediska, fotodokumentace a podnikového spisového archivu. Úkolem podnikového archivu bylo shromažďovat písemnosti z činnosti Československé televize, tedy agendu ústředního ředitele, řídicích složek, redakcí, odborných oddělení, správních, hospodářských a technických složek. Teprve na přelomu 60. a 70. let vznikly první systematické katalogy audiovizuálních sbírek.

Dle zákona č. 97/1974 Sb., o archivnictví byl archiv Československé televize archivem zvláštního významu, i nadále se ale v praxi potýkal s objemově i technicky nevyhovujícími depozitáři. V 60. a 70. letech byly archivní fondy umístěny na více než deseti místech (například zámeček v Cirkvicích, sklep domu ve Vinohradské ulici apod.). Zajímavostí je, že podle analýzy zpracované v roce 1983 bylo součástí práce APF také oddělení pro počítačové zpracování programových fondů.

Počátkem 90. let začal archiv využívat informační technologie – především databáze ISIS a ArchivRZ. V současné době užívá systém Provys. Až v 90. letech byly

všechny archiválie Televizního studia Praha převezeny do depozitáře na Kavčích horách.

Podle zákona 499/2004 Sb., o archivnictví a spisovní službě je archiv České televize zařazen mezi specializované archivy. Je také součástí všech tří televizních studií (Praha, Brno, Ostrava). Poté, co v roce 1997 zasáhla Ostravu povodeň, která vážně zasáhla také ostravské depozitáře, byly ostravské filmové materiály převezeny na Kavčí hory. Zde se soustřeďuje také podstatná část brněnských filmových páسů. V roce 2013 se součástí APF stal i Fotoarchiv.

„APF v současné době primárně zajišťuje správu všech audiovizuálních záznamů včetně jejich technické přípravy a distribuce na záznamová, stříhací, digitalizační a vysílací pracoviště. Současně dokumentuje část starších audiovizuálních pořadů a záznamů a zvukových snímků a přejímá a katalogizuje písemnosti. Archiv poskytuje rešerše a informační servis široké škále uživatelů – od režisérů, scenáristů, dramaturgů a produkčních, kteří se podílejí na vlastní výrobě České televize, až po externí badatele, kteří do televize přicházejí studovat na základě archivního zákona. Hlavní výzvu pro dnešní televizní archiváře představuje proces digitalizace, který už je denní realitou u audiovizuálních, obrazových i zvukových záznamů, který se však bude muset rozšířit také do oblasti archivace písemností (ať už spisů digitálně vzniklých, nebo archiválií převedených do elektronické podoby).“⁶

2.1 Záznamové technologie

Od 50. let došlo k řadě změn u záznamových technologií. Nejprve se natáčelo na celuloidový film 35mm nebo 16mm. U tohoto materiálu, který se nedal mazat, se zachovalo i mnoho původních záběrů, jež se natáčely proto, aby byl nakonec pořad ve střížně sestříhán do výsledné podoby. Tyto materiály se v dnešní době přepisují do digitální podoby.

„Máme poměrně unikátní filmový archiv, který přepisujeme a dáváme rovnou do digitálního archivu.“⁷

Celuloidový film ale začal být poruchový a bylo vydáno nařízení, že půjde do postprodukce a bude se vysílat z magnetických záznamů tzv. dvoupalců (typicky například značky Ampex, Quadruplex). Vedle toho už ovšem existovaly také

⁶ Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

⁷ Rozhovor s Ivou Syslovou, vedoucí Správy programových fondů, Praha 29. 3. 2016

jednopalcové záznamy 1C, které byly oproti dvoupalcům o hodně lehčí a práce s nimi tak byla jednodušší.

V 70. letech se přešlo na analogové záznamy, jež se daly průběžně mazat. V tomto období se začaly archivovat pouze pořady samotné bez materiálů, které k nim patřily ještě před zpracováním ve střížně. Jako příklad lze uvést kazetové nosiče U-matic, které byly využívány spíše pro reklamy apod., a kazetové nosiče Betacam. Existovala také řada mutací těchto zmíněných nosičů. Betacam začal v třídě SP, což byla standardní kvalita přehrávání. Tento analogový kazetový nosič vydržel na trhu poměrně dlouho, dnes už je ale nevyhovující.

„Záznamy na analogových kazetách se po více přehráních ničí. Přeci jen jde při přehrávání o tření pásky, která se tím ztenčuje a ničí. Proto byl nutný přepis na nové nosiče.“⁸

Následně přišel na trh digitální Betacam. To byl zásadní mezník v historii obrazového záznamu. Do této chvíle totiž záznam velmi trpěl přepisem. Pokud se analogová kazeta přepisovala na jinou analogovou kazetu, docházelo ke ztrátě kvality, ke zvýšení barevného šumu apod. Každým přepisem se kvalita záznamu výrazně snižovala, až se nakonec záznam mohl stát úplně nevysílatelný. A právě v tomto ohledu přinesl digitální Betacam zásadní změnu. Při jeho přepisu totiž nedochází ke ztrátě a kvalita zůstává zachována.

V dnešní době se situace ohledně záznamových nosičů opět posunula o něco vpřed. Digitální Betacam, začínající v SD rozlišení, povýšil do HD rozlišení. Natáčet se začalo na HDCAM a později na HDCAM SR.

„Dodneška je HDCAM SR nejvyšší možný formát záznamu i v České televizi. Nejedná se sice o souborový záznam, nicméně datový tok je natolik velký, že záznam je vysoce kvalitní a těžko ho něco překoná.“⁹

Překonán bude pravděpodobně až s příchodem nového rozlišení 4K, které je v televizním vysílání budoucností.

„Se záznamovými technologiemi je to nekončící příběh, který se ale snažíme kontrolovat. Na jednom konci začnete něco přepisovat a ještě než to dokončíte, už to můžete začít pomalu přepisovat znova. Sice teď probíhá proces digitalizace a vše chceme uchovávat v souborové podobě, ale i to má svá úskalí. Například je potřeba

⁸ Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT, Praha 28. 4. 2016.

⁹ Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT, Praha 28. 4. 2016.

počítat se zvýšením kvality z SD rozlišení na HD rozlišení. Tento přepis jsme před 10 lety, kdy se s ním začínalo, neuměli tak dobře jako dnes. Proto, když je dnes potřeba něco přepsat, doporučuji, aby se vzal původní nosič a celý přepis se uskutečnil znova. Kdyby se vzal přepis, který jsme učinili před těmi deseti lety, tak nedosáhneme takové kvality obrazu, jaké jsme schopni vytvořit v nynější době.“¹⁰

¹⁰ Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT, Praha 28. 4. 2016.

3. Různé způsoby archivace v ČT

Archivaci v České televizi lze pojmut různými způsoby. Základním pilířem je oddělení Archivu a programových fondů, které je zodpovědné za správu archiválií a dále také vytváří podporu pro ostatní útvary ČT – tedy například programu, obchodnímu oddělení či nové výrobě. V rámci APF je archivována dramatická tvorba, rovněž ovšem zpravodajství a sport. A právě poslední dvě zmíněné oblasti hrají v celém procesu archivace dost specifickou roli a až nyní se na archivaci záběrů začínou z větší míry podílet samy. Budou tedy zodpovědné za třídění vzniklých audiovizuálních materiálů, přičemž do této chvíle až tak velké kompetence a zodpovědnost za archivaci nenesly. Úplně samostatně pak pracuje internetové oddělení, tedy oddělení tzv. nových médií, které má svou vlastní redakci ve výškové budově na Kavčích horách.

V České televizi se, s výjimkou zpravodajství a sportu, systémově nearchivují záběry samotné, nýbrž až následně zpracované ucelené pořady. Pro hlavní produkci pořadů v České televizi byly záběry točeny vždy pro nějaký konkrétní pořad a ve většině případů se pak ve střížně mazaly. V tomto ohledu je tedy potřeba rozlišit termíny „archivace pořadů“ a „archivace záběrů“ a uvážit fakt, že pořad se skládá z jednotlivých záběrů.

„Původní materiály se nemazaly a nemazou pouze v případě, že se jedná o určitý unikát. Tyto materiály jsou ale vždy svázány s autorskými smlouvami všech autorů, kteří se na natáčení podíleli, takže nejsou volně použitelné.“¹¹

Ve zpravodajství je situace jiná. Štáb vyjíždí do terénu natočit určitou událost. Většinou se pak stane, že je jeho materiál použit do více pořadů a zpravodajských relací. Proto vznikl systém ukládání materiálů, z kterých se vyvinula záběrová databanka. Všechny natočené záběry jsou dnes uloženy v databázi Provys, kterou si pracovníci ČT mohou otevřít v počítačích. Na zpravodajské pořady se nevztahuje autorský zákon a nejsou považovány za audiovizuální dílo, proto jsou k dispozici, a když jsou dobře evidovány v systému, roli záběrové databanky plnohodnotně splňují.

I přesto je třeba dát si pozor na použití takovýchto zpravodajských materiálů. Ačkoliv se na ně nevztahuje autorský zákon, mohou zde komplikovat situaci jiná práva jako právo osobnostní, které se vztahuje například na záběry z nemocnice apod.

¹¹ Rozhovor s Ivou Syslovou, vedoucí Správy programových fondů, Praha 29. 3. 2016.

Z hlediska užití jsou ovšem tyto záběry dostupnější než záběry, díky kterým vzniká audiovizuální dílo a na která se vztahuje autorský zákon.

Nyní se Česká televize nachází uprostřed revoluční změny z hlediska ukládání záběrů. Dříve redakce zpravodajství pouze navrhovala, co chce archivovat a o následné zpracování, dokumentaci a archivaci se staral přímo archiv.

Teď ale na redakci zpravodajství přejde velká míra kompetencí, jelikož si celý proces archivace bude řídit téměř sama. K této změně dochází v souvislosti s digitálním prostředím. V něm platí to, že kdo data vyrábí, zároveň je i do digitálního archivu vkládá.

„V minulých letech v době kazetové výroby celý proces výrazně po redakci zpravodajství dokončovali archiváři, kteří mnohdy nevěděli základní informace o natočeném materiálu a zjišťovali na internetu nebo z nějaké odvysílané produkce, co se vlastně na kazetě nachází. To je také důvod, proč dochází k výrazné revoluci v těchto postupech a týká se to i sportovní redakce.“¹²

Cílem tedy je, aby všechny záběry a pořady byly v digitálním prostředí lehce dostupné. K tomu je třeba, aby každý záběr obsahoval dostatečná metadata, tedy detailní popis. Pokud totiž záběry nejsou dobře popsány, může se stát, že už je v digitálním archivu nikdo nenajde.

„Kazetu můžete mít fyzicky v ruce, a i když ji nikdo nezdokumentuje, tak se nachází v regálu, má nějaké číslo a může k ní kdokoliv přistoupit i po uplynutí několika let. Třeba se neví, co na ní je, což ovšem není problém zjistit. Kdežto v počítači, pokud materiál není dostatečně popsán, už ho pak nemusíte nikdy dohledat. Proto se velmi dbá na to, aby nevznikl chaos, aby tam nebylo až příliš materiálu a aby vše bylo utříděné. Nároky na popis materiálu jsou tedy daleko větší oproti kazetovým záznamům.“¹³

3.1 Dostupnost uchovaných archiválií

Dostupnost archivních obsahů je opět velmi výrazně spojena s přítomností digitálního prostředí. S prvními filmy to bylo a je až dodnes velmi složité. Důvodem je omezený počet pracovišť, na kterých se dá filmový pás přehrát. Navíc taková projekce je nákladná a časově náročná.

¹² Rozhovor s Ivou Syslovou, vedoucí Správy programových fondů, Praha 29. 3. 2016.

¹³ Rozhovor s Ivou Syslovou, vedoucí Správy programových fondů, Praha 29. 3. 2016.

Televizní magnetický záznam už je o něco dostupnější, přesto jeho projekce vyžaduje velké přístroje. Dvoupalce a jednopalce se i po letech ukazují jako spolehlivé materiály. Naproti tomu záznamy na analogových Betacamech se hodně ničí a přehráváním nebo manipulací se snižuje kvalita pásky. Tím pádem jsou analogové záznamy v dnešní době ve špatném stavu. Jejich nástupce v podobě digitálních Betacamů patří ještě mezi relativně nové nosiče, a proto s nimi nejsou dosud zaznamenány větší potíže.

Základním databázovým systémem v České televizi je Provys. V něm lze fulltextově vyhledávat. V současnosti právě tato databáze prochází obměnou. Od 1. července 2016 totiž staré digitální úložiště DAPF nahradí nové úložiště DAR. Provys je velmi důležitý nejen pro archivaci záběrů, ale i pro vysílání samotné. Jeho výhoda spočívá v tom, že je to modulový program. Nacházejí se v něm jednotlivě různé specializace (pořadotéka, videotéka, filmotéka, výroba, vysílání). Jednotlivé moduly jsou jednoduše přístupné. Z jednoho okna se tedy nemusí přepínat do druhého, ale přechod z jednoho modulu do druhého je plynulý a zobrazí se v jednom okně prohlížeče. Vzhledem k tomu, že databáze úložiště DAPF není tolik praktická, a i proto dochází ke změně. DAPF bude nahrazen systémem DAR, do kterého se budou pouze ukládat data a veškerý popis (metadata) a identifikace vloženého obsahu bude probíhat přes Provys.

Jelikož je Archiv programových fondů České televize veřejnou institucí, podle platné legislativy musí umožňovat náhled k materiálům také odborné a laické veřejnosti. Česká televize tak dle svých provozních možností po předchozí dohodě umožní náhled studentům a badatelům. Odborné veřejnosti je pro tyto účely k dispozici Badatelna APF, kde má zájemce možnost získat detailnější informace o pořadech České televize vyhledáváním v databázích. Pokud má pořad náhledovou kopii nebo kopii v digitálním archivu, je možná i projekce. Práva a povinnosti návštěvníka badatelny upravuje Badatelský řád APF ČT dostupný na internetových stránkách České televize.

Velká část archivního fondu České televize je rovněž od roku 2005 zpřístupňována zdarma prostřednictvím iVysílání na internetových stránkách www.ceskatelevize.cz/ivysilani. Postupně jsou také digitalizovány statisíce fotografií náležejících archivu České televize.

3.2 Archivace v rámci programových fondů

„Archiv a programové fondy (APF) je oddělení ČT, které základní částí svých archivních sbírek spadá podle zákona č. 499/2004 Sb. mezi takzvané specializované archivy a je akreditováno u Ministerstva vnitra ČR.“¹⁴

Oddělení APF plní důležitou roli v provozu České televize. Jeho základním úkolem je správa archivních materiálů vzniklých z činnosti České nebo Československé televize od roku 1953 až do současnosti. Dále také vytváří podporu ostatním útvarům ČT jako například programu, obchodnímu oddělení či nové výrobě. Přípravuje pořady k opětovnému vysílání a spolupracuje s tvůrčími štáby, které ke své tvorbě potřebují archivní materiály.

Archiv se stará o dokumentaci zpravodajských materiálů. Dále také vytváří směrnice pro práci v databázích tak, aby uložené archiválie byly snadno dostupné. Důležitou činností APF je dodávání podkladů právnímu oddělení pro smluvní zajištění práv u archivních pořadů. Řada archivovaných pořadů, které jdou do vysílání po určité době, jsou totiž vázány smluvními podmínkami z minulosti a je možné, že už se dle platných smluv a licencí nesmějí vysílat. Proto je nutné, aby právní oddělení znovu zajistilo jejich opětovné přehrání.

„V depozitářích v areálu Kavčích hor a v televizních studiích v Brně a Ostravě je uloženo přibližně 250 tisíc hodin audiovizuálních záznamů na různých typech nosičů a kromě nich jsou v archivu uchovávány i zvukové a písemné záznamy archivní hodnoty.“¹⁵

V roce 2010 zahájil APF proces digitalizace a snaží se archivní materiál vkládat do digitálního prostředí, aby tak zvýšil jeho dostupnost. Tento krok je zásadní pro zpřístupnění v rámci digitálních technologií a uchování archivního dědictví České televize.¹⁶

Úkolem programových fondů je také nákup nových kazetových nosičů. Účelem těchto nákupů je zajistit natáčení, vysílání a výrobu v celé České televizi. Jednotlivá pracoviště jsou právě archivem zásobena čistými nosiči. Když se pořad natočí, zpracuje a schválí, nosiče s vysílacím čistopisem jsou dodány do vysílací techniky, a pokud si

¹⁴ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁵ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁶ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

po odvysílání někdo tyto pracovní materiály nebo vysílací čistopisy vyžádá, jsou pak plánovaně vydávány na různá pracoviště.

V kapitole „Dostupnost uložených archiválií“ byla zmíněna možnost objednat se do badatelný APF, kam může být za studijním či vědeckým účelem vydán archivní materiál.

„Ideální je, když zájemce v dostatečném předstihu zažádá o to, co přesně chce vidět. My to stihneme připravit, případně vložit do digitálního prostředí. Zájemce si pak vše otevře v počítači a má možnost vyžádaný materiál zhlédnout.“¹⁷

Badatel může obsah zhlédnout ve standardní kvalitě na DVD. Ovšem velké procento archiválií už je vloženo přímo do digitálního prostředí. Což se nicméně netýká sportovního materiálu. Z toho je v digitálním archivu zatím jen velmi omezené množství. To je dáno historicky. Sport totiž v posledním období (zejména od spuštění nového programu ČT sport) zcela opustil výrobu ve velké budově Kavčích hor a působí pouze v objektu zpravodajství. V úplných začátcích působila jeho redakce v Měšťanské besedě v pražské Jungmannově ulici. Po přesunutí na Kavčí hory část redaktorů pracovala ve velké budově Kavčích hor a sportovní zpravodajci sídlili v objektu zpravodajství. Proces archivace tak byl roztržštěný na více místech. K tomu se navíc přidal i původně plánovaný přechod na nové technologie, který se ale ještě neuskutečnil a zbrzdil proces digitalizace v rámci sportovní redakce.

„Už před několika lety se počítalo s tím, že se přejde na jiný redakční systém i v rámci sportovní redakce a tím pádem to vypadalo tak, že by bylo mrháním peněz koncesionářů přidělovat nové střížny apod. Česká televize ale byla vázána zákonem o veřejných zakázkách a celé výběrové řízení zdrželo celou věc natolik, že by bylo dobrým rozhodnutím tehdy nové střížny předělovat. Tím pádem by i sportovní redakce měla přístup do digitálního archivu a dnes bychom v něm měli více materiálu.“¹⁸

K již zmíněným důvodům se přidává také fakt, že redakce zpravodajství a sportovní redakce nikdy neměly v archivu svého archiváře, který by za ně třídil audiovizuální obsah. Proto v depozitáři Kavčích hor leží velké množství doposud nezpracovaného materiálu. V minulosti si tak redaktoři často sami spravovali svůj osobní archiv a kazety evidovali v tabulkách. Nyní se však v České televizi začíná s procesem, jehož cílem je problémy minulosti vyřešit a zjednodušit práci

¹⁷ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky, Praha 28. 4. 2016.

¹⁸ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky, Praha 28. 4. 2016.

s archiváliemi. Tyto nové postupy jsou více popsány v samostatných kapitolách zabývajících se archivací záběrů v rámci zpravodajství a v rámci sportovní redakce.

„Máme tu zhruba 30 tisíc kazet se sportovním obsahem a je potřeba je roztrždit. Je totiž možné, že už to jednotliví sportovní garanti mají roztrždění, ovšem mimo databázi Provys a tudíž my v archivu nevíme, jak máme s těmito archiváliemi naložit.“¹⁹

I v Kodexu se oddělení APF zavazuje k tomu, že bude přepisovat záznamy ze starých nosičů na nové technologie tak, aby nedošlo k jejich ztrátě nebo poškození. Úplně prvním nosičem v rámci televizního vysílání v Československu byly filmové pásy. Z těch už se ovšem třicet let nevysílá, a proto pořady, které se za uplynulých třicet let vysílaly, jsou již přepsány z filmových pásů na jiné nosiče, případně vloženy opět přímo do digitálního archivu. Takto přepsané pořady zůstávají současně i na filmových pásech v depozitáři.

Pořady, které jsou na filmových pásech a ještě nebyly znovu vysílány, na filmových pásech setrvávají. A to z prostého důvodu. Na Kavčích horách je na standardní 16mm film pouze jeden snímač pro potřeby celé České televize (a to včetně TS Brna a Ostravy). Na tomto snímači se tedy dělají pouze ty přepisy, které jsou přednostně potřeba.

„Archiv v současnosti pracuje na převodu zpravodajských šotů ze starých nosičů. Tyto nosiče byly dlouhou dobu mimo databázi Provys, a proto je nebylo možné dohledat a používat. Nyní se pracuje na tom, aby i tento materiál byl využitelný. Obecně je ovšem tato činnost přepisu z filmových pásů velmi složitá. Kotouče často obsahují pouze minutový nebo třicetivteřinový záznam. Musí dojít k jejich vyčištění, slepení, kontrole, případně odeslání do laboratoře.“²⁰

Archiv České televize se v současnosti potýká s blížícím se koncem starších formátů nosičů. Jde o analogové Betacam a analogové jednopalcové pásy. Už v kapitole „Záznamové technologie“ bylo řečeno, že ačkoliv jsou jednopalce starším záznamem než Betacam, jsou kvalitnějšími nosiči. Na druhou stranu se už nevyrobí potřebná technika a stroje, tudíž docházejí technologie, které umějí tento záznam přehrávat. Analogové Betacam byly přednostně zpravodajským formátem a neuchovávala se na nich filmová tvorba, a proto se u nich ani nepočítalo s delší životností, ať už kazet nebo i přehrávacích strojů.

¹⁹ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky, Praha 28. 4. 2016.

²⁰ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky, Praha 28. 4. 2016.

„Signál obrazu na analogových Batacemech vypadá čím dál, tím hůř. Čas nás žene a musíme stihnout všechny tyto staré formáty přepsat na nové. Dalším končícím formátem bude i digitální Betacam, ačkoliv je to novější nosič. Na těchto kazetách máme až 70 procent pořadů a často se jedná o druhé nebo třetí generace prepisů. Teď se téměř vše snažíme ukládat na XDCam, protože v současnosti nic jiného není vyhovující. Na discích XDCam už je vše uloženo souborově a další přenos dat je tedy daleko rychlejší. Zatímco když se digitalizuje záznam ze starších kazetových nosičů, čas prepisu se musí násobit dvěma až třemi, u souborů uložených na XDCam můžeme čas dokonce dělit.“²¹

Úplně nejnovější projekty nebo filmy se mohou ukládat na nejkvalitnější dostupnou záznamovou technologii v České televizi – nosiče HDCAM SR. V takovém případě se pak jedná o vysoce kvalitní vysílací čistopisy a je to pojistka pro případ, že by se záznam poškodil na nosiči s nižší kvalitou (většinou XDCam).

Česká televize má rovněž ze zákona povinnost archivovat každou minutu svého vysílání, byť se nemusí jednat o vyšší kvalitu obrazu. Starší záznam je přístupný na DVD, novější už se ukládá přímo do úložiště DAPF a v budoucnu se plánuje, že takto zálohovaný záznam bude přístupný také v databázi Provys.

Část archivu tedy zůstává na filmových pásech, část je na analogových záznamech, část na digitálních záznamech a velká část už prošla procesem digitalizace a nachází se v digitálním prostředí úložiště DAPF. Jaká je budoucnost záznamových technologií?

„Od roku 2014 u SD výroby přecházíme na bezpáskovou technologii, i když to není proces zdaleka bezbolestný, protože Česká televize je velká továrna a výrobní řetězce jsou v ní velmi složité. Pokud tedy chceme začít fungovat čistě bezpáskově, musíme kompletně proměnit výbavu a opět narážíme na zákon o veřejných zakázkách. Jednoho dne tedy určitě nosiče zmizí, včetně XDCam, a budou se posílat pouze data. V okamžiku, kdy se tak stane, bude důležité, aby vše bylo dobře dostupné. Díky Provysu by to neměl být problém. Už teď se v digitálním archivu nacházejí desítky tisíc pořadů.“²²

²¹ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky, Praha 28. 4. 2016.

²² Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky, Praha 28. 4. 2016.

3.2.1 Součásti Archivu a programových fondů

Archiv a programové fondy České televize jsou rozsáhlým pracovištěm, pod které spadá více oddělení. Jedním z nich je Videotéka. Ve fondech Videotéky je uloženo 230 000 telemagnetických záznamů na nejrůznějších typech nosičů. Kromě toho, že Videotéka zajišťuje výpůjční službu pro vysílání a výrobu, zajišťuje také digitalizaci a inventarizaci fondů, kontrolu a mazání nosičů nebo výrobu skrytých titulků.

Filmotéka v rámci APF spravuje záznamy pořadů vyrobených filmovou technologií. V moderních depozitářích Filmotéky se nacházejí barevné i černobílé filmy formátu 16mm i 35mm. Je zde uchováno na 70 tisíc titulů (asi 20 tisíc hodin záznamů). Filmotéka ČT na Kavčích horách spravuje také filmový fond brněnského a ostravského studia. Uložené filmy následně dodává pro výrobu nových pořadů, k projekci dramaturgům APF a ke komerčním účelům.

Ve Fonotéce je uloženo více jak 20 tisíc hodin nahrávek na 45 tisících zvukových nosičích, konkrétně magnetofonových páskách, gramofonových deskách nebo kompaktních discích. Fonotéka spolupracuje se zvukovou výrobou a zajišťuje výpůjčky pro ozvučování pořadů nových. Probíhající digitalizace archivu Fonotéky by měla umožnit hudebním režisérům online přístup k nahrávkám uloženým v jejích fondech.

Archiv a dokumentace zpravodajství dokumentuje a spravuje audiovizuální záznamy pořadů a vybrané hrubé nesestříhané materiály redakce zpravodajství, redakce aktuální publicistiky a redakce sportu. Záznamy jsou uloženy jak na analogových, tak digitálních nosičích, jejichž celkový počet přesahuje 46 tisíc.

Správa programových fondů spravuje a doplňuje údaje do databází nezpravodajských pořadů ČT. Toto oddělení má rovněž na starosti badatelnou s možnou projekcí a uchovává fond náhledových nosičů důležitých právě pro zmíněnou projekci v badatelně.

Spisový archiv a Fototéka archivují všechny písemné prameny. Jako příklad lze uvést výrobní složky pořadů, výroční zprávy a divácké korespondence.

Digitalizace se dotkla také Fototéky, která spravuje přibližně 600 tisíc negativů. Zhruba šestina z nich je dnes převedena do digitálního formátu. Kromě digitalizace negativů a fotografií Fototéka doplňuje také potřebná metadata k jednotlivým snímkům. Uskutečňuje i rešerše pro potřeby výroby.

V hlavním objektu areálu České televize na Kavčích horách se nachází studijní knihovna, veřejnosti nepřístupná a určená zejména pro informační a rešeršní služby zaměstnanců, kteří se podílejí na výrobě pořadů. V knihovně je uloženo na 40 tisíc svazků. Velkou část fondu tvoří zejména odborná literatura zaměřená na média, vědu, politiku, kulturu, lingvistiku a umění. Knihovna rovněž archivuje interní a firemní dokumenty ČT a ČST (například ročenky, knižní produkci Edice ČT). V knihovně se nachází studovna, ve které je i denní tisk.

Svoje vlastní archivy mají také Televizní studio Brno a Televizní studio Ostrava.

3.3 Archivace v rámci zpravodajství

Česká televize se právě nyní nachází před velkou změnou. Už totiž nebude prodloužena licence pro stávající systém DAPF, který od 1. července 2016 nahradí systém nový – DAR. Tyto systémy umožňují ukládat záběry do digitálního prostředí. Slouží jako úložiště dat. Již zmíněný Provys je pak databáze záběrů, které jsou v DAPF uloženy. Díky této databázi se mezi nimi dá dobře zorientovat a vyhledávat. K vyhledávání je ale třeba mít kompletní metadata u každého záběru tak, aby byl celý proces snazší a všechny záběry byly jednoduše dostupné. V Provysu se dá vyhledávat hned několika různými způsoby. Neškolený pracovník by měl s takovým vyhledáváním potíže.

A právě v souvislosti s těmito všemi změnami vzniká v rámci redakce zpravodajství nová redakce archivu zpravodajství. Vznik nového oddělení způsobí přechod archivní správy do struktury zpravodajství ČT. Do této chvíle totiž redakce zpravodajství neměla své specializované pracoviště, které by se staralo pouze o archivaci materiálů. Tu mělo na starost pouze oddělení archivu a dokumentace zpravodajství, které ale patřilo pod archiv a programové fondy.

Nově vzniklé oddělení umožní pružnější přizpůsobení zpracování zpravodajských materiálů redaktorské praxi a editoriální rozhodování o materiálech k archivaci. Dalšími cíli, které má naplňovat nová redakce, jsou úspora místa v datových úložištích pomocí důsledné selekce nově archivovaného materiálu, odstranění duplicitních či do budoucna nepoužitelných záběrů, usnadnění orientace redaktorům v archivu natočeného materiálu s pomocí jeho přesného a podrobného popisu, optimalizace hloubky a způsobu popisu materiálů tak, aby zabral co nejméně času, nikoli však na úkor vyhledatelnosti a zrychlení zpracování nového materiálu.

Ideálně by měly být materiály popsány v den natočení či odvysílání. Nově budou také samostatně archivovány i vybrané části z kontinuálního vysílání ČT 24.

Materiály ve zpravodajství se z hlediska archivace rozdělují do čtyř skupin: vysílací příspěvky; pořady; hrubé materiály; tzv. feedy – příspěvky z agentur. Archivace vysílacích příspěvků souvisí s pořady, jelikož samotný pořad se skládá z vysílacích příspěvků.

„Může se ovšem stát, že někdo chce archivovat vysílací příspěvek z nějakého pořadu, aby ho poté mohl použít samostatně.“²³

Celý proces začíná vložením hrubých materiálů, které například přivezou redaktoři z terénu, do systému DNPS (Digital Network Production System). V současné době se počítá s výměnou za nový systém DNPS 2. Sem se vloží hrubý materiál, který se následně stříhá v Sonapsu, což je střižna. Když je materiál zpracovaný a upravený, redaktor k němu načte komentář a výsledný produkt putuje do Octopu, redakčního systému, ze kterého se vysílá.

Po odvysílání následuje proces archivace. Dalo by se ovšem říci, že archivace probíhá už při vkládání hrubých materiálů do systému. Už tehdy totiž někdo musí hrubý materiál detailněji popsat a identifikovat. A právě za účelem kvalitní archivace vznikla nová redakce archivu zpravodajství, která bude mít na starosti ukládání a třídění zpravodajských záběrů.

„Naší ambicí je mít vše v systému Provys. Náš redaktor to popíše a následně stvrdí archivaci. Tím pádem se z tohoto materiálu stává archiválie, která má dle zákona svůj vlastní režim. Změnou oproti dřívějšímu je, že tento proces budeme dělat my přímo v budově zpravodajství a nebudou to muset dělat archiváři v jiné budově. Jakmile se tedy vloží hrubý materiál do DNPS 2, v tom okamžiku ho bude moci náš redaktor popisovat. A když celý proces skončí, materiál už bude připraven v archivu. Bude pak jednoduché používat jeden materiál ve více relacích a pořadech.“²⁴

Jak moc bude popisování pořadů detailní, záleží na tzv. mapě pořadů, která stanovuje důležitost jednotlivých relací. Podle této mapy pak budou pracovníci redakce archivu zpravodajství vkládat metadata k jednotlivým materiálům. U některých pořadů totiž stačí pouze plochý popis – nestrukturovaný. Někde stačí scénosled, někde je ovšem třeba detailní a podrobný popis. Jako příklad lze uvést Zprávy, Události, komentáře, Události nebo Studio 6. Tabulka této mapy pořadů se průběžně aktualizuje.

²³ Rozhovor s Jánem Zařkem, vedoucím redakce archivu zpravodajství, Praha 19. 4. 2016.

²⁴ Rozhovor s Jánem Zařkem, vedoucím redakce archivu zpravodajství, Praha 19. 4. 2016.

V současnosti se pracuje také na tom, aby se podobně jako v pražské redakci pracovalo i v regionálních redakcích. Ačkoliv v regionech nepanují stejné podmínky jako v Praze, nově vzniklá redakce archivu zpravodajství se snaží o nastavení jednotného systému v rámci všech televizních studií.

Do celé problematiky vstupuje ještě jeden důležitý prvek, a to jsou materiály přicházející do České televize ze zahraničních agentur, tzv. feedy. Česká televize přijímá záběry například z EBU, Reuters nebo AP a k těmto obsahům se pojí licenční závazky, jejichž porušování je trestáno vysokými částkami. Z tohoto důvodu je potřeba, aby bylo na první pohled poznat, že se jedná o záběry se speciálním režimem. Jinak ale vypadá popisování materiálů pocházejících ze zahraničních agentur velmi podobně, jen se používají cizí jazyky, hlavně angličtina. Samozřejmě, že pokud se jedná o materiály ze zahraničí natočené zpravodajem České televize, žádné licenční podmínky se řešit nemusí.

Systém DAPF, který bude od 1. 7. 2016 nahrazen systémem DAR, funguje od roku 2005 a v databázi tak lze s jistotou nalézt materiály od tohoto roku. Za deset let fungování systému se v DAPF nachází kolem 270 000 jednotek materiálu.

„Digitální archiv České televize je v dobré kondici. Investovalo se do něj a v podstatě teď nemusíme řešit jeho kapacity.“²⁵

Archivované zpravodajské pořady a záběry pocházející z období před rokem 2005 jsou ve velké budově Kavčích hor v archivu, pokud už ovšem nebyly použity do vysílání, a tudíž vloženy do nového digitálního systému. Díky pořadům jako Archiv ČT24 se právě i starší záběry mohou nacházet již v nové databázi.

3.4 Archivace v rámci sportovní redakce

Specificky probíhá proces archivace v rámci sportovní redakce České televize. V dřívějších dobách, když ještě neexistoval samostatný program ČT sport, který vznikl až v roce 2006 (pod původním názvem ČT 4), nebylo sportovního vysílání v rámci programu České televize mnoho. O archivaci a třídění záběrů se staral především Vladimír Drbohlav, dlouholetý člen sportovní redakce České televize, který externě začal spolupracovat s Českou televizí v roce 1971 a o sedm let později se stal stálým zaměstnancem.²⁶

²⁵ Rozhovor s Jánem Zaťkem, vedoucím redakce archivu zpravodajství, Praha 19. 4. 2016.

²⁶ Vladimír Drbohlav. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/lide/vladimir-drbohlav/>

Velké sportovní akce nebo zápasy, jako byly například hokejové duely v rámci Olympijských her v Naganu, se archivovaly celé. Ze sportovních událostí menšího významu se vytvářely pouze sestřihy za předpokladu, že se neustále sledovala česká nebo československá stopa. Ta byla pro vysílání nejdůležitější.

V roce 2006 po vzniku nového kanálu objem sportovního vysílání mnohonásobně narostl a systém práce se změnil:

*„Redaktoři podílející se na vysílání fotbalu a hokeje si systém archivace od vzniku nového programu z velké míry řídí sami. Tyto dva sporty jsou totiž v programu ČT sport stěžejní a vysílají se nejvíc. Velké zápasy se opět archivují zpravidla celé. Z běžných zápasů se dělají sestřihy.“*²⁷

I dnes se na archivaci záběrů podílí Vladimír Drbohlav, který pravidelně vytváří měsíční sestřihy. Chystané změny v souvislosti s ukončením fungování systému DAPF a jeho nahrazením systémem DAR se pravděpodobně výrazně dotknou i něho, potažmo celé sportovní redakce.

*„S přechodem na digitální zpracování dojde ke změnám a natočené věci se už nebudou nahrávat na kazetové nosiče, ale přímo do digitálního systému. Tento materiál bude detailně popsáný, včetně klíčových slov a lehce přístupný všem redaktorům. Bude tedy dostupnější než kazetové nosiče.“*²⁸

Přechod na tento nový postup se od 1. července 2016 bude nejprve týkat pořadů Branky, body, vteřiny a Sportovní zprávy, tedy dvou základních zpravodajských relací sportovní redakce. V průběhu dalšího roku a půl by se do nového systému ukládání záběrů měly přidat i další pořady, které se budou vkládat rovnou do digitálního systému. Nicméně sportovní redakce nikdy neměla samostatné oddělení, které by spravovalo archiválie. Roli tohoto speciálního oddělení vlastně suploval Vladimír Drbohlav.

*„V rámci sportovní redakce vznikne nové pracoviště, ve kterém bude pracovat pět nebo šest lidí. Ti budou mít instrukce od redaktorů a budou se starat o digitální archiv sportovního materiálu. Budou vytvářet sestřihy nebo zachovávat celé zápasy.“*²⁹

V návaznosti na výše zmíněné změny se už nebudou využívat digitální Betacam, na které se sportovní akce denně zaznamenávají. Nákup velkého množství kazet výrazně zvyšuje náklady, a proto přechod na ukládání materiálů do digitálního prostředí cílí na vyřešení tohoto problému. Jedinými nosiči záznamu zůstanou tzv. disky

²⁷ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport, Praha 22. 4. 2016.

²⁸ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport, Praha 22. 4. 2016.

²⁹ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport, Praha 22. 4. 2016.

XDCam, na které se i nadále bude natáčet přímo v terénu. Při příjezdu z natáčení se pak materiál uložený na discích vloží přímo do digitálního systému a bude následně sestřihán.

„Kazety jsou v současnosti největší problém. Když totiž zpracováváme olympiádu, tak denně nabíráme materiál z osmi různých tras. Olympiáda trvá dva týdny. To jsou pak obrovské počty kazet, které musíme objednávat a následně je to náročnější i pro archivaci.“³⁰

V kapitole „Archivace v rámci programových fondů“ je uvedeno, že Česká televize má povinnost archivovat každou minutu svého vysílání, byť není žádoucí, aby to bylo v nejvyšší dostupné kvalitě. Takto uložený materiál pak byl donedávna přístupný na DVD a mohl posloužit jako záloha. I to byla pojistka pro to, kdyby se něco z audiovizuálního obsahu sportovní redakce ztratilo. Vzhledem ke změnám spojeným s digitalizací se ale vysílání vkládá přímo do úložiště DAPF (od července se bude ukládat do úložiště DAR), a to ve vyšší kvalitě, než v jaké se zálohovalo na DVD. V tomto ohledu je tak redakce sportu jistěna v případě, že bude chtít využít nějaký odvysílaný obsah, který ale nezarchivovala, protože nebyl tolik důležitý.

„Je možné, že se v určité ne moc významné události objeví někdo, kdo za 15 let vyhraje zlatou medaili nebo dosáhne velkých úspěchů. Z toho důvodu je dobře, že lze použít i obsah vycházející ze zálohy vysílání.“³¹

Kazety se sportovním obsahem jsou skladovány v budově zpravodajství, kde jsou redaktorům k dispozici, starší obsah se posílá přímo do depozitáře velké budovy na Kavčích horách.

„Řadu kazet ale u sebe mají také sami redaktori, kteří s nimi pracují. To se budeme snažit odstranit, protože to pak s sebou nese riziko, že se kazety kupí. U velkých sportů jako fotbal a hokej se nám to daří a některé věci jsou už teď vkládány do digitálního systému, u menších sportů to ale ještě není automatické. Je třeba také přemýšlet nad tím, co pro archiv je důležité a co ne. Rovněž nemá smysl archivovat nepopsané věci. Pokud totiž něco není popsáno, velmi těžce se to dohledává. Všechno musí mít alespoň nějaká klíčová slova. Na tento problém narážíme v současnosti, když se snažíme archivovat věci z minulosti a převádět je do digitálního prostředí. Některé

³⁰ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport, Praha 22. 4. 2016.

³¹ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport, Praha 22. 4. 2016.

starší materiály ale nejsou dobře popsány, a proto je musí někdo opět prohlédnout a zpětně identifikovat.“³²

Cíl, za kterým nejen redakce sportu směřuje, je zcela zřejmý. Všechn audiovizuální obsah by jednoho dne měl být uložený v digitálním prostředí, ve kterém je redaktoři budou moci prohlížet, zpracovávat a následně odesílat k vysílání. Takový postup práce by redaktorům velmi zjednodušil a urychlil práci.

3.5 Archivace v rámci nových médií

Samostatně funguje v České televizi oddělení nových médií, které má na starosti správu internetových stránek, facebookového a twitterového účtu. Ještě než vznikla samostatná divize, byla nová média zahrnuta mezi tzv. rozšířené služby divákům. Toto oddělení zahrnovalo titulky pro sluchově postižené nebo teletext, který lze považovat za předchůdce nových platformů České televize.³³

Internetové stránky České televize vznikly v roce 1996 a z počátku na nich mohli čtenáři najít základní informace o programu. Průlom z hlediska konvergence médií v České televizi nastal v roce 2005.³⁴ Se vznikem nového zpravodajského kanálu ČT24 byl spuštěn také stejnojmenný zpravodajský portál. K němu se později přidal i web sportovního kanálu ČT sport.

Součástí obsahu těchto webů ovšem nejsou pouze texty článků a fotografie, nýbrž také propojení s audiovizuálním obsahem vytvořeným Českou televizi, případně živé vysílání.

Oddělení nových médií sídlí v nejvyšším patře výškové budovy České televize. Postrádá tedy přímý kontakt s redakcí zpravodajství, která sídlí ve vedlejším objektu. Spolupráce mezi oběma redakcemi je ale potřebná zejména při plánování toho, co se bude vysílat a o čem se následně bude psát.

Veškerá videa, která se objeví na internetu, procházejí oddělením podpory systémů nových médií. Toto oddělení pomáhá redakci webu ČT24 a ČT sport se stříhem materiálů a také odbavuje tzv. živé streamy, tedy živé vysílání, které je dostupné

³² Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport, Praha 22. 4. 2016.

³³ ŠILHAN, Jan. *Vznik a vývoj divize Nová média ČT*. Praha, 2015. Str. 21. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Martin Lokšík.

³⁴ ŠILHAN, Jan. *Vznik a vývoj divize Nová média ČT*. Praha, 2015. Str. 22. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Martin Lokšík.

na internetu. Zároveň je zodpovědné za správné fungování serverů, počítačů a řeší technické potíže různého druhu.

Zjednodušeně by se dalo říci, že oddělení podpory systémů nových médií pracuje na zakázku internetových redakcí a zpracovává videa, která je potřeba vkládat na web.

„Každé pondělí je porada ohledně sportu. Co se plánuje vysílat, jaké události kolidují s vysíláním a budou exkluzivně vysílány pouze na internetu.“³⁵

Dodavatelem streamingu, tedy zprostředkovatelem toho, že si návštěvník internetových stránek České televize může pustit videa ze zpravodajství, sportu nebo z iVysílání, je soukromá firma O2 Czech Republic (v době vítězství v tendru Telefónica Czech Republic), která zvítězila ve veřejné zakázce a Česká televize jí platí za provoz. Tato firma zajišťuje veškeré vysílání, které putuje z Kavčích hor na internetové stránky nebo do tzv. chytrých televizí. O2 Czech Republic nahradila dlouholetého partnera ČT firmu Visual Unity (dříve KIT Digital) a službu zajišťuje v letech 2015 a 2016.³⁶ O subjektu, který bude provoz zajišťovat po roce 2016, se bude teprve rozhodovat.

„Na naše stránky vkládáme kódy. Ty specifikují, kde přesně je v úložišti O2 Czech Republic uloženo video, které chceme na stránky vložit.“³⁷

V úložišti O2 Czech Republic zůstávají i videa z dřívějších. Průběžně nejsou mazány. Výjimkou je ten audiovizuální materiál, na který se vztahují autorská práva nebo licenční podmínky. Z toho důvodu pak některá videa z internetového archivu a iVysílání mizí.

„Internetový archiv je poměrně velký, protože musíme ukládat i vysoce kvalitní videa. Odhadovaná velikost na konci tohoto roku bude 500 terabajtů. Videa nemazeme, pokud jsou jednou do úložiště vložena, nejsou likvidována. Můžeme je jenom zneplatnit v případě, kdy se na ně vztahují licenční podmínky a podle nich nesmí být po uplynutí určitého času dostupná. I v tomto případě ale zůstávají v úložišti, jen nejsou vidět na webu.“³⁸

Oddělení podpory systémů nových médií se ve velkém podílí rovněž na obsahu vkládaném na sociální sítě. Sociální sítě jsou fenoménem dnešní doby a Česká televize je právě v rámci nových médií začala hojně využívat. Je to jeden z kanálů, kterým ČT

³⁵ Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií, Praha 22. 4. 2016.

³⁶ iVysílání ČT bude provozovat Telefónica. In: Euro [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/archiv/ivysilani-ct-bude-provozovat-telefonica-1080850>

³⁷ Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií, Praha 22. 4. 2016.

³⁸ Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií, Praha 22. 4. 2016.

dostává k divákům informace. Ještě než se vloží video na sociální sítě, je třeba v redakci nových médií ověřit, zda je možné tento audiovizuální obsah zde publikovat. Pokud ano, opět se na jeho přípravě podílí oddělení podpory systémů. To připravuje stříh, následně upravené video uloží a redaktori, kteří mají službu na sociálních sítích, pak mohou připravený materiál vkládat na Facebook nebo Twitter.

*„Jediným úskalím tohoto procesu je najít vhodný formát, který sociální sítě umějí zpracovat. Například Twitter přijímá formát videa 4:3, Facebook nemá problém s formátem 16:9. My to upravujeme dle potřeby, aby výsledný obsah vypadal dobře.“*³⁹

V oddělení podpory systému nových médií pracuje trvale sedm lidí, kteří se střídají v dopolední a odpolední směně. K dispozici jsou tito pracovníci od 8 do 20 hodin. Pohotovost oddělení drží nepřetržitě od 6 hodin do půlnoci.

*„Velkou část naší práce tvoří dohled nad veškerým iVysíláním. Jde o vysílání, které projde všemi šesti kanály České televize (ČT1, ČT2, ČT24, ČT sport, ČT D, ČT:D, ČT art) plus severomoravská a jihomoravská mutace programu ČT1. To vše spadá do iVysílání, ale tento proces z většiny běží automaticky. My už jen provádíme úpravy, když se v automatických postupech něco přeruší.“*⁴⁰

Nejnáročnější je pro oddělení podpory jednoznačně výjimečné sportovní vysílání. V případě velkých akcí, jako jsou olympijské hry, se totiž na internetu vysílá z osmi různých kanálů. To znamená větší personální nároky na oddělení, které proto potřebuje až deset pracovníků denně.

Větší je také objem dat, který se ukládá na úložiště. Jak už ale bylo zmíněno, úložiště firmy O2 Czech Republic je dostatečně velké a všechno, co se do něho vloží, v něm natrvalo zůstává. Například během olympiády v Londýně se určité věci průběžně mazaly za účelem úspory místa. Nyní se ale šetřit nemusí. Speciálně na kapacitu úložiště se myslelo i při výběrovém řízení. Ve smlouvě tak není definované, jak velká mají být uložená data, důležitá je stopáž záznamu, která činí 480 až 560 hodin týdně. S takovým objemem se O2 Czech Republic musí vypořádat a má na to vyhrazeny dostatečné kapacity.

Výhodou technologií fungujících v oddělení podpory je, že vše, co projde místními kanály, zde zůstává po 14 dní uloženo. Nemusí tedy docházet k opakovanému stahování dat a s takto uloženým materiálem se dva týdny může libovolně nakládat – stříhat, upravovat apod.

³⁹ Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií, Praha 22. 4. 2016.

⁴⁰ Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií, Praha 22. 4. 2016.

Každý pořad má na webu České televize svou vlastní originální stránku. Některé stránky jsou propracovanější (většinou podle důležitosti pořadu) a obsahují například i fotografie, koláže nebo okna s náhledem sociálních sítí. Některé obsahují jen samotný audiovizuální obsah. Je ovšem znovu nutné zmínit, že i tento materiál prošel přes systém podpory. Tím ostatně prošlo jakékoliv video nacházející se na webu České televize, ať už v rámci zpravodajství, sportu nebo i Vysílání.

Oddělení podpory rovněž vytváří jedinečný obsah nad rámec svých běžných činností. Jedním z těchto bonusových materiálů je například anglická verze pořadu Hydepark civilizace.

„Díky tomu, že firma O2 Czech Republic dokáže velmi rychle zpřístupnit záznam z živého vysílání, můžeme vytvořit extra kanál, na kterém nahráváme bez tlumočení a na internetu je pak tedy dostupná anglická verze Hydeparku.“⁴¹

V současnosti se také rozbíhá pilotní projekt, ve kterém bude oddělení podpory systémů nových médií spolupracovat s archivem České televize. Jednou z forem spolupráce je archivace materiálů, které vznikají pouze za účelem vysílání na webu. Mezi takové patří například přednášky z Univerzity Karlovy, koncerty apod. Formou spolupráce ale může být více. Archiv totiž vlastní velké množství materiálů, na které sice má práva, ale doposud nenašlo prostor, kde by je mohlo prezentovat. Jde například o zprávy z televizních novin od roku 1980, které v archivu leží. Pokud by je člověk chtěl nyní zhlédnout, musel by se objednat do badatelný a vyžádat si je k projekci. Díky postupnému procesu digitalizace se ale tyto materiály mohou časem objevit na iVysílání. Zatím jde pouze o pilotní projekt a není jisté, jestli se forma spolupráce v budoucnu rozvine.

3.5.1 Web ČT24

Internetové stránky zpravodajského programu ČT24 prošly od roku 2005, kdy vznikly, velkou řadou změn. Ty se týkaly grafiky, technický parametrů i struktury. Propojení zpravodajského webu s programem je zřejmé hned na první pohled. Na úvodní stránce je odkaz na pořad, který se právě vysílá, na pořad, jenž teprve vysílán bude, a rovněž na zbylý program dne.

Za deseti hlavními články se nachází banner s označením „sledujte“, který zve návštěvníky stránek ke sledování odvysílaného nebo jedinečného audiovizuálního

⁴¹ Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií, Praha 22. 4. 2016.

obsahu vztahujícího se k různým zpravodajským tématům.⁴² Jde například o materiály, které byly přímo odvysílány na ČT24 nebo v Událostech, hlavní zpravodajské relaci České televize. Dále jsou zde ale dostupné také exkluzivní materiály, které nikde vysílány nebyly, protože v celém svém rozsahu nenašly ve vysílání uplatnění, ale natočily je kamery České televize. Z takových videí se ve vysílání objeví pouze sestříhaná část, jež může sloužit jako ilustrační materiál pro čtenou nebo reportážní zprávu. Návštěvníci webu ČT24 si takový audiovizuální obsah mohou prohlédnout celý.

V současnosti je web ČT24 rozdělen do těchto kategorií: domácí; svět; uprchlíci; regiony; ekonomika; blogy; média; kultura; relax; počasí. Poslední rubrika – sport odkáže čtenáře na samostatné webové stránky programu ČT sport.

3.5.2 Web ČT Sport

Než došlo k jejich rozdělení, pracovaly redakce zpravodajského webu ČT24 a redakce sportovního webu ČT sport dlouho společně jako jeden útvar.

V redakci webových stránek ČT Sport se pracuje s videem hned několika způsoby. Jedním z nich jsou přímé přenosy. Druhou skupinou materiálů jsou videa, která si redakce webu ČT sport stáhne z vysílání, upraví je, sestříhá a vloží na své stránky. Třetím způsobem je proces, kdy už je video vloženo do iVysílání a web ČT sport ho prostřednictvím odkazu pouze vloží do článku. Tyto materiály lze pak ještě následně dle potřeby upravovat, stříhat apod. Tímto způsobem se na web ukládají především celé pořady nebo části pořadů.

Všechny servis týkající se ukládání videí opět zajišťuje firma O2 Czech Republic. Na její servery se vkládají hotová videa a vše, co je sem posláno, je připraveno k použití. Vysílání živých přenosů na webu funguje prostřednictvím firmy O2 Czech Republic. Živě se vysílá buďto běžné vysílání, které běží na kanále ČT sport, anebo zvláštní události, jež se na televizním programu nevysílají.

Řadu videí si redakce webu ČT sport zpracovává sama s pomocí oddělení podpory systémů nových médií. Jde například o materiál použitý ve zpravodajských relacích Branky, body, vteřiny nebo Sportovní zprávy. Ty se totiž v iVysílání nenacházejí a nelze tak vložit na web jejich odkaz, protože v systému neexistují. Nejsou tam vkládána z prostého důvodu. Obsahují řadu agenturních příspěvků a záběrů, na které se vztahují práva a z tohoto důvodu nemohou být na web vkládána nebo je jejich prezentace v rámci České televize časově omezena. Pokud ale příspěvky žádá

⁴² ČT24 [cit. 2016-05-03]. Česká televize [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/>

taková omezení neobsahují, redakce webu ČT sport je připojuje ke svému obsahu. Zpravidla se jedná o kratší reportážní zprávy, které si redakce nahraje z televizního vysílání, sestříhá, dopíše k nim text a celý příspěvek je zveřejněn na webových stránkách. Článek pak obsahuje kromě textu také video a celý proces je ukázkovým příkladem dnešní konvergence médií, kdy je audiovizuální obsah vytvořený v rámci televizního programu spojen s internetovou platformou a následně ještě sdílen přes sociální sítě.

To byl případ, kdy se na webu ČT sport objevily pořady, které se skutečně odvysílaly. Pak je ale speciální skupina materiálů, které se objeví jen na webu. Konkrétně jde například o sestřih z televizního utkání Ligy mistrů. Ten je uveřejněn ve vysílání ČT sport v celém svém rozsahu, na internetu se pak ale objeví pouze jeho několikaminutový sestřih, který vytváří redakce webu ČT sport. To je obsah, který nezpracovává redakce sportu, ale přímo oddělení nových médií.

„Kvůli licenčním podmínkám nelze na web vkládat například pořady, ve kterých jsou záběry z NHL. Podobná je situace s fotbalovou Synot ligou. Práva uveřejňovat z ní na internetu audiovizuální obsah má pouze iSport.cz. My je v současnosti nevlastníme. Stejně tak u MOL cupu a dalších soutěží. Těch domácích je menšina, většinou jde o zahraniční soutěže, tenis apod.“⁴³

Redakce webu ČT sport je v úzkém kontaktu s redakcí sportu především kvůli koordinaci přímých přenosů, které se nevejdou do televizního vysílání.

„Jsou to buďto sportovní události, které se pak v televizním vysílání objeví jen ve zpravodajství nebo ze záznamu. Napadají mě kupříkladu zápasy z extraligy stolního tenisu. Nebo to jsou události, které se do vysílání vejdou částečně. V takovém případě jde především o delší přenosy jako cyklistika, dálkový běh, Red Bull Air Race atd. Ty by se celé do vysílání nevešly nebo kolidují s fotbalem a hokejem, proto se část přenáší pouze na webu a část jde na program ČT sport. V tomto ohledu musíme spolupracovat. Kvůli běžné sportovní agendě ale k větší spolupráci mezi oběma redakcemi nedochází. My vlastně reagujeme na to, co se odvysílá a pak o tom píšeme. Popřípadě píšeme i o věcech, co jsme vysílali jen na webu. Publikujeme vlastní materiály, máme agenturní zpravodajství apod.“⁴⁴

Situace, kdy se jednotlivé sportovní události překrývají a částečně se vysílají na webu a částečně v televizi, musí Česká televize řešit hlavně o víkendech.

⁴³ Rozhovor s Hynkem Nováčkem, editorem webu ČT sport, Praha 19. 4. 2016.

⁴⁴ Rozhovor s Hynkem Nováčkem, editorem webu ČT sport, Praha 19. 4. 2016.

K výjimečným situacím dochází během olympijských her. V době jejich konání jsou na webu extra kanály, na kterých může divák sledovat další sporty, tedy nejen ty, které se vysílají na programech ČT sport, případně ČT2. Podobný postup, zejména o víkendech, funguje během celého roku, jen není tolik patrný. Program na těchto speciálních kanálech se vytváří operativně každý den z mezinárodně vysílacího centra a vymýšlí ho Vladimír Drbohlav. Program se poté ještě během dne různě mění, například podle délky závodů nebo podle vývoje počasí. Během olympiády v Rio de Janeiru bude spuštěno, stejně jako během olympiády v Londýně, osm kanálů. Naproti tomu během zimní olympiády v Soči, na které bylo méně sportů, existovaly speciální kanály pouze čtyři. V době konání olympijských her je redakce v úzkém kontaktu s vysílacím centrem, a to zejména kvůli tomu, aby v rámci vysílání na speciálních kanálech nedocházelo k únikům komentářů apod. Vysílání na extra kanálech umožňují tzv. enkodéry, technická zařízení šířící signál do studiového rozvodu.

Kromě toho, že jsou speciální kanály přístupné na internetu, může si je divák pustit i na hybridní televizi HbbTV. To neplatí pouze u speciálního vysílání během olympiády, ale také v rámci běžného vysílání, kdy se určité sportovní události objevují pouze na webu. Tato služba funguje nepřetržitě celý rok a ne pouze nárazově v době konání velkých akcí.

Během olympijských her v Soči 2014 měla Česká televize s živými streamy technické potíže. Některé totiž padaly a diváci je nemohli spustit. Tyto problémy následně vyřešila firma O2 Czech Republic, která vyhrála ve výběrovém řízení, a od té chvíle k větším technickým zádrhelům nedocházelo. Navíc se navýšila kapacita úložiště a streamy snesou větší počet diváků než dříve. Po technické stránce by redakci webu ČT sport velmi pomohly i další chystané změny pro výrobu v rámci redakce sportu.

„Ulehčilo by nám práci, kdyby se ve sportu přestaly používat kazetové nosiče. K některým hrubým materiálům se totiž odsud z výškové budovy nemáme šanci dostat. Bylo by pro nás nemožné kazety v objektu zpravodajství hledat a následně ještě zpracovávat. Web ČT24 to má o dost jednodušší, protože díky Octopu může videa rovnou stahovat a zpracovávat v počítači.“⁴⁵

Všechna odvysílaná videa z webových stránek se poté archivují na úložištích firmy O2 Czech Republic. V minulosti tomu tak nebylo. Například během uplynulých

⁴⁵ Rozhovor s Hynkem Nováčkem, editorem webu ČT sport, Praha 19. 4. 2016.

olympiád se vzhledem k personálním a technickým kapacitám vybíralo, co se archivovat bude a co ne.

„Roli zde opět hrají práva, která jsou na velké akce omezena a u většiny smíte mít video na webu pouze do konce kalendářního roku. Takto to funguje u olympijských her, fotbalových, hokejových šampionátů a dalších sportovních událostí. Po uplynutí této lhůty videa z webu mizí a už je nikdo nemůže dohledat. V úložištích i nadále existují, ale na webu jsou znepřístupněna. Směřujeme k tomu, aby se vše, co se na speciálních kanálech i během olympiády odvysílá, bylo v archivu i po tuto omezenou dobu. Je ještě otázka, jestli se nám to zcela povede. Ale myslím si, že jsme v tomto ohledu rozhodně průkopníky.“⁴⁶

⁴⁶ Rozhovor s Hynkem Nováčkem, editorem webu ČT sport, Praha 19. 4. 2016.

Závěr

Archivace záběrů je velmi složitý proces, který v České televizi probíhá různými cestami a na více pracovištích. Je důležité při něm myslet na to, aby cenné archiválie nebyly znehodnoceny nebo úplně ztraceny, protože Česká televize v kodexu garantuje, že se péči o archiv bude věnovat. Zároveň je to ale proces velmi nákladný a časově náročný. Současné vedení České televize si je ovšem všech těchto překážek vědomo a k archivaci přistupuje s jasnou strategií. Péče o archiválie je totiž pro činnost veřejnoprávního média důležitým aspektem a příslibem do budoucna.

V několika kapitolách bylo zmíněno, že se Česká televize musí vypořádávat s kazetovými nebo jinými staršími nosiči, s jejich přepisem, kvalitou záznamu apod. Pro redakci sportu jsou kazetové nosiče stále velmi stěžejní. Člověka zvenčí možná napadne otázka, proč se už dávno nepřešlo pouze na počítačové technologie a proč se všechny záběry a pořady nenacházejí v digitálním archivu. Odpověď není jednoduchá. Proces digitalizace totiž probíhá postupně. Audiovizuálního materiálu je na Kavčích horách obrovské množství a jeho třídění a následné vkládání do digitálního prostředí ještě nějakou chvíli potrvá. K tomu se musí navíc přičíst, že při přepisu mnohdy dochází k dalším úskalím, jako je kupříkladu ztráta kvality. Anebo materiály, které se před několika lety stihly přepsat na novější nosiče, jsou už dnes zastaralé, protože nyní se již vysílá v HD rozlišení. Řada kazet také leží v depozitáři bez detailnějšího popisu a často se tak neví, jestli jde o důležitý nebo nedůležitý obsah.

Současná strategie je zřejmá a byla již několikrát zmíněna. Snahou České televize je vkládat nově vzniklé pořady a záběry rovnou do digitálního úložiště, zde je popisovat a následně spravovat. Takto uložený materiál je pak dobře dostupný z jakéhokoliv počítače v rámci databáze Provys.

Z rozhovorů se zaměstnanci České televize zodpovědnými za různé fáze archivace vyplynulo, že jednou z nejdůležitějších věcí pro archivaci záběrů a pořadů jsou metadata. Tedy popis uložených záběrů, který napomáhá materiál identifikovat. Bez nich by se v digitálním prostředí vše velmi rychle ztratilo a nastal by chaos. Metadata jsou v digitálním prostředí klíčovou součástí archivace. To ovšem souvisí s předchozí myšlenkou. Spousta nepopsaných kazet musí být znovu zhlédnuta a teprve pak, když je známo, co se na kazetě nachází, je možné materiály nahrát do digitálního úložiště.

Od 1. července 2016 dojde v České televizi k několika důležitým změnám. Systém DAPF nahradí systém DAR a v souvislosti s tím by měla být archivaci v redakci zpravodajství i redakci sportu věnována větší pozornost, než tomu bylo doposud. V redakci sportu by také mělo postupem času dojít k opuštění kazetových nosičů a nahrazení novějšími technologiemi, které snad usnadní práci.

Summary

The archiving of shots and programmes is a very complex process carried out in Czech Television in different ways and at various places, it is costly and time – consuming. During this process it is very important not to destroy or lose valuable archives. The management of Czech Television is aware of all these obstacles and has very clear strategy how to approach to archiving process. For public service broadcaster the right archive maintenance is important also with regard to future.

The current strategy is obvious and has been mentioned several times. The effort of Czech Television is to use directly digital data storage for newly created programmes and shots, to describe them here and afterwards to manage them. Material stored in this way is easily accessible from any computer within the database Provys.

As emerged from interviews with Czech Television employees, metadata are the most important for archiving of shots and programmes. The correct and accurate description of stored shots and programmes helps to identify the material. Metadata are a key part of the digital archiving environment, without them everything would be lost and chaos would be caused.

Použitá literatura

CYSAŘOVÁ, Jarmila. *Televize a totalitní moc 1969–1975*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1998.

CYSAŘOVÁ, Jarmila. *Československá televize v období zániku komunistického režimu a vítězství demokratické revoluce (1985–1990)*. Praha, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1999.

KRIVOŠEJEV, Mark Iosifovič. *Perspektivy vývoje televize*. 1. vyd. Překlad František Straňák. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 1984.

PITTERMANN, Jiří, Jitka SATURKOVÁ a Vít ŠNÁBL (eds.). *(Prvních) 10 let České televize*. Praha: Česká televize, c2002. PR a Promotion. ISBN 80-85005-37-9.

ŠILHAN, Jan. *Vznik a vývoj divize Nová média ČT*. Praha, 2015. 51 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Martin Lokšík.

VAMBERA, Karel. *Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská*. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. ISBN 978-80-7300-510-8.

Internetové zdroje

Archiv a programové fondy ČT. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

Archiv a programové fondy ČT: Přístup do archivů. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/pristup/>

ČT24. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/>

ČT sport. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/sport/>

iVysílání: Archiv ČT24. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/>

Kodex České televize [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2016-04-22]. Česká televize, 2014. Dostupné z:

<http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2013.pdf>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2014 [online]. [cit. 2016-04-22]. Česká televize, 2015. Dostupné z:

<http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2014.pdf>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2015 [online]. [cit. 2016-04-22]. Česká televize, 2016. Dostupné z:

<http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2015.pdf>

Česká televize shání nového realizátora streamingu jejího vysílání na internetu.

In: *Digizone.cz* [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:

<http://www.digizone.cz/clanky/ceska-televize-shani-noveho-realizatora-streamingu-jejeho-vysilani-na-internetu/>

iVysílání ČT bude provozovat Telefónica. In: *Euro* [online]. [cit. 2016-05-03].

Dostupné z: <http://www.euro.cz/archiv/ivysilani-ct-bude-provozovat-telefonica-1080850>

iVysílání bude provozovat Telefónica, vyhrála tendr České televize. In: *Lupa.cz*

[online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/ivysilani-bude-provozovat-telefonica-vyhrala-tendr-ceske-televize/>

Ostatní zdroje

Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport.

Archiv autora, záznam rozhovoru z 22. 4. 2016.

Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 28. 4. 2016.

Rozhovor s Hynkem Nováčkem, editorem webu ČT sport. Archiv autora, záznam rozhovoru z 19. 4. 2016.

Rozhovor s Pavlem Součkem, vedoucím podpory systémů nových médií. Archiv autora, záznam rozhovoru z 22. 4. 2016.

Rozhovor s Ivou Syslovou, vedoucí Správy programových fondů. Archiv autora, záznam rozhovoru z 29. 3. 2016.

Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky. Archiv autora, záznam rozhovoru z 28. 4. 2016.

Rozhovor s Jánem Zaťkem, vedoucím redakce archivu zpravodajství. Archiv autora, záznam rozhovoru z 19. 4. 2016.

Seznam příloh

Příloha č. 1: 16milimetrový film (foto)

Příloha č. 2: Záznam Quadruplex (foto)

Příloha č. 3: Záznam Ampex (foto)

Příloha č. 4: Kazetový nosič U-matic (foto)

Příloha č. 5: Kazetový nosič Betacam SP (foto)

Příloha č. 6: Kazetový nosič Digital Betacam (foto)

Příloha č. 7: Disky XDCam (foto)

Příloha č. 8: Web ČT24 (foto)

Příloha č. 9: Web ČT sport (foto)

Příloha č. 10: iVysílání České televize (foto)

Příloha č. 11: Depozitář APF České televize (foto)

Příloha č. 12: Depozitář APF České televize (foto)

Příloha č. 13: Depozitář APF České televize (foto)

Příloha č. 14: Areál České televize na Kavčích horách (foto)

Přílohy

Příloha č. 1: 16milimetrový film (foto)

Příloha č. 2: Záznamový nosič Quadruplex (foto)

Příloha č. 3: Záznamový nosič Ampex (foto)

Příloha č. 4: Kazetový nosič U-matic (foto)**Příloha č. 5: Kazetový nosič Betacam SP (foto)****Příloha č. 6: Kazetový nosič Digital Betacam (foto)**

Příloha č. 7: Disky XDCam (foto)

Příloha č. 8: Web ČT24 (foto)

ČT24 ZIVĚ Zprávy ve 23

DOMÁCI SVĚT UPRCHLÍCI REGIONY EKONOMIKA BLOGY KULTURA MÉDIA RELAX POČASÍ **SPORT**

ZIVĚ 23:00 Zprávy ve 23
Nejdůležitější události dne v ČR i ve světě

NÁSLEDUJE 23:40 Události v kultuře
Každodenní souhrn nejdůležitějšího a...

DNES VEČER 20:00 90' ČT24
Interaktivní zpravodajský pořad ČT24,...

PROGRAM
PORADY

Vojáci udělají čelem vzad. O smyslu hlídek v ulicích pochybuje i Stropnický
NOVÝ Před 3 hodinami

OKD na sebe podala insolvenční návrh. Dluží 17 miliard
AKTUALIZOVÁNO Před 1 hodinou
NOVÝ

Česko je k médiím vlídné, i když si v indexu svobody pohoršilo
90' ČT24 AKTUALIZOVÁNO Před 54 minutami
NOVÝ

Pelikán: Policie má pocit, že u sebe musíte mít občanský průkaz. Není to pravda
Před 2 hodinami
NOVÝ

Novinářská cena 2015: Mezi třinácti vítězi jsou dva reportéři ČT
Před 44 minutami
NOVÝ

Příloha č. 9: Web ČT sport – propojení textu s videem (foto)

Giménez prožil černou třímínutovku, protože při rohovém kopu zatáhl domácího Martíneze a sudí Cakir nařídil pokutový kop. Müller ale proti Oblakovi neuspěl a neproměnil třetí z posledních pěti penalt za Bayern.

Hosté v Mnichově 53 minut směrem dopředu téměř nic nepředvedli, ale poté nečekaně udeřili z brejku. Griezmann převzal na hranici ofsajdu míč po Torresově přihrávce a v samostatném úniku nedal Neuerovi šanci. Díky svému devátému gólu se stal historicky nejlepším střelcem Atlética v Lize mistrů.

Sestřih utkání Bayern Mnichov - Atlético Madrid

- Sestřih utkání Bayern Mnichov - Atlético Madrid
- Gól v utkání Bayern - Atlético: Alonso - 1:0 (31. min.)
- Moment v utkání Bayern - Atlético: Neproměněná Müllerova penalta (34. min.)
- Gól v utkání Bayern - Atlético: Griezmann - 1:1 (54. min.)
- Gól v utkání Bayern - Atlético: Lewandowski - 2:1 (74. min.)
- Moment v utkání Bayern - Atlético: Neproměněná Torresova penalta (84. min.)

Bayern v tu chvíli potřeboval k postupu vstřelit další dvě branky, madridský celek přitom inkasoval třikrát pouze v jediném utkání této sezony. Na rozdíl jedné trefy se domácí přiblížili k postupu v 74. minutě, kdy po centru a Vidalově vyhrané hlavičce dorazil míč do sítě hlavou Lewandowski a vstřelil svůj devátý gól v této sezoně Ligy mistrů.

Příloha č. 10: iVysílání České televize (foto)

iVysílání 3918 dní 22 hodin 15 minut 37 sekund videa Hledej video

Domů A-Z Podle data Moje iVysílání Živě

Hercule Poirot
Karty na stole

Šílenci z Manhattanu
Dobrodinec

3 plus 1 s Miroslavem Donutílem
Komedijní triptych

Tlustoch
Jednička

Hercule Poirot
Vraždit mohli všichni, který z těch čtyř to byl? Další případ slavného belgického detektiva.

Nejsledovanější videa: dne **týdne**

 Případy 1. oddělení: Sladký vyděrač	 Každý milion dobrý 1. 5. 2016	 Všechnopárty 29. 4. 2016	 Poslední tajemství Třetí říše: Nacistické zlato
 Hokej: Česko - Kanada	 Osud člověka 2. 5. 2016	 Polopatě 1. 5. 2016	 Události 3. 5. 2016

iVysílání
22.794 To se mi líbí

Tato stránka se mi líbí Sdílet

To se líbí 7 přátelům

iVysílání
6 hod

Královna Alžběta II. se v září stala nejdéle vládnoucím britským monarchou a v dubnu oslavila své devadesáté narozeniny.

Příloha č. 11: Depozitář APF České televize (foto)

Příloha č. 12: Depozitář APF České televize (foto)

Příloha č. 13: Depozitář APF České televize (foto)

Příloha č. 14: Areál České televize na Kavčích horách (foto)

Nalevo velká budova České televize včetně výškové budovy, vpravo nahoře malá budova, v které sídlí redakce zpravodajství a sportu.

Zdroje příloh

Příloha č. 1: Prevodkazet.cz [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
<http://www.prevodkazet.cz/?action=coPrevadime&presenter=Video>

Příloha č. 2: Susanetheridge.com [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
<http://susanetheridge.com/crisis-in-videotape-preservation/>

Příloha č. 3: Imperial.ac.uk [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
<http://wwwf.imperial.ac.uk/blog/videoarchive/2010/09/02/creating-this-blog-is-a-sticky-business/>

Příloha č. 4: U-matic. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
<https://en.wikipedia.org/wiki/U-matic>

Příloha č. 5: Realistvideo.com [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
http://www.realistvideo.com/transfer_betacam_to_dvd.html

Příloha č. 6: Tapecity.co.uk [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
http://www.tapecity.co.uk/acatalog/info_1068.html

Příloha č. 7: Avd.com [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z:
<http://www.avd.com/store/p/253-Sony-XDCam-50GB-Rewritable.html>

Příloha č. 8: ČT24 [cit. 2016-05-03]. *Česká televize* [online]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/>

Příloha č. 9: ČT sport [cit. 2016-05-03]. *Česká televize* [online]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/sport/>

Příloha č. 10: iVysílání: Archiv ČT24. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/>

Příloha č. 11: Archiv autora.

Příloha č. 12: Archiv autora.

Příloha č. 13: Archiv autora.

Příloha č. 14: Kavčí hory. *Česká televize* [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/studia/kavci-hory/>